Anvisningar för användning av anestesigas vid Karolinska Institutet

Dnr 1-1045/2024

Gäller fr.o.m. 2025-04-11

Karolinska Institutet

Anvisningar för användning av anestesigas vid Karolinska Institutet

Innehåll

Inledning 3

Syfte 3

Begrepp och definitioner 3

Vid användning av anestesigas gäller 4

Bilaga 1 - Checklista för arbete med anestesigas 6

Diarienummer Dnr	Dnr föreg. version:	Beslutsdatum:	Giltighetstid:
1-1045/2024	1-1111/2021	2025-04-11	Fr.o.m. 2025-04-11 och tills vidare

Beslut:
HR-direktör

Dokumenttyp:
Anvisning

Handläggs av avdelning/enhet:
HR-avdelningen

Beredning med:
Chefsjurist

Revidering med avseende på:
Nya strukturen av Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Inledning

Följande anvisningar reviderar och ersätter tidigare dokument Anvisningar för användning av anestesigas (dnr 1-1111/2021).

Grunden för dessa anvisningar är arbetsmiljölagen (1977:1160) i sin helhet och tillämpbara föreskrifter. Särskilt betonas Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd *Systematisk arbetsmiljöarbete – grundläggande skyldigheter för dig med arbetsgivaransvar AFS 2023:1, Risker i arbetsmiljön AFS 2023:10, Arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning - säker användning AFS 2023:11* samt *Utformning av arbetsplatsen AFS 2023:12*. I anvisningarna hänvisas även till föreskriften *Gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön AFS 2023:14*.

Syfte

Anvisningarna riktar sig till KI:s verksamheter där anestesigaser används. Syftet är att förebygga och minimera de risker som kan uppstå vid användning av anestesigaser, samt att säkerställa en säker arbetsmiljö för personal och patienter.

Specifika hanterings- och skyddsföreskrifter med mer detaljerade information ska finnas vid respektive verksamhet.

Begrepp och definitioner

Anestesigas

Med anestesigas avses i denna anvisning läkemedel som i gasform tillförs andningsvägarna för att ge narkos eller smärtlindring.

Överskottsutsug

Typ av punktutsug som suger ut anestesigas från anestesigasutrustningens överskottsventil eller utandningsventil.

Punktutsug

Ett utsug som suger ut anestesigas vid eller nära källan.

Vid användning av anestesigas gäller

generellt att

- ansvarig chef ska se till att alla som arbetar med anestesigas eller riskerar att exponeras för anestesigas har tillräckliga kunskaper om riskerna med arbetet samt hur dessa risker ska förebyggas,
- ansvarig chef ska se till att en dokumenterad riskbedömning utförts innan arbete med anestesigaser och särskilt bedöma om halten av anestesigas i luften är godtagbar i förhållande till hygieniska gränsvärden,
- ansvarig chef ska se till att skriftliga hanterings- och skyddsföreskrifter finns tillgänglig vid arbetsplatsen och följs,
- luftförorening av anestesigas ska motverkas och rester av anestesimedel säkert omhändertas,
- ansvarig chef ska se till att exponeringsmätning genomförs i enlighet med AFS 2023:14 om det inte på annat sätt går att bedöma hur exponeringen för anestesigas förhåller sig till gränsvärdet. Om mätningar eller annat underlag visar på att något gränsvärde överskrids behöver åtgärder vidtas för att minska exponeringen enligt prioriteringsordning – åtgärdstrappan i 7 kap. 13§ i AFS 2023:10.

Vid arbete med anestesigasutrustning ska

- utrustningen kontrolleras innan den tas i bruk och därefter genomgå teknisk översyn minst var tolfte månad och resultat av kontroll dokumenteras,
- täthetskontroll genomföras före varje användning och justeras om så behövs och resultat av täthetskontroll samt eventuella åtgärdar dokumenteras,
- personen som utför översyn, justering och kontroll av utrustningen ha tillräckliga kunskaper och tillgång till nödvändig utrustning,
- överskottsutsug med tillräcklig kapacitet och kontinuerlig flödeskontroll samt system för felmeddelande vid drift ska finnas.

Vid arbete med central distribution av lustgas ska

- trycket avlastas innan arbete utförs på ett sådant sätt att exponering för gasen förebyggs,
- gasuttag för lustgas läckagekontrolleras regelbunden men minst var tolfte månad och vid slangbyte och resultat av läckagekontroll dokumenteras.

Vid arbete med anestesimedel i vätskeform ska

- arbetet utföras så att uppkomst och spridning av luftföroreningar motverkas (detta gäller för anestesimedel i vätskeform som i gasform är avsett för inhalation),
- tömning/fyllning av förgasare som inte kan ske i ett slutet system göras under dragskåp eller i anslutning till punktutsug,
- brutna flaskor med anestesimedel som inte utgör del i helt slutet system förvaras i ett särskilt avgränsat ventilerat utrymme/skåp,
- rester av vätskeformigt anestesimedel hanteras enligt KI:s regler för laboratorieavfall.

Vid arbete med anestesimask eller annat arbete som innebär exponering för anestesigas ska

- punktutsug installeras där det finns risk för att hygieniska gränsvärdet för aktuell anestesigas överskrids på grund av läckage,
- punktutsugets utsugningsdel placeras maximalt 15 cm från exponeringskällan,
- punktutsugets kapacitet kontrolleras vid installation och vid förändringar av installationen och resultat av kontroll dokumenteras,
- punktutsugets eventuella fel i funktionen vid drift visas av ett kontrollsystem.

Bilaga 1 Checklista för arbete med anestesigas framtagen i samarbete med Avonova företagshälsa AB

# Bilaga 1 – Checklista för arbete med anestesigas	**Dokumentnamn:** Riskbedömning kemiska riskkällor – Anestesigaser, version mars 2025	
Företag Karolinska Institutet	Datum	Version 1.1
Deltagare	Framtagen av Henrik Strohmayer (Avonova)	Godkänd av
Beskrivning	Listan baseras på följande föreskrifter **AFS 2023:1** Systematiskt arbetsmiljöarbete – grundläggande skyldigheter för dig med arbetsgivaransvar **AFS 2023:10** Risker i arbetsmiljön **AFS 2023:11** Arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning – säker användning **AFS 2023:12** Utformning av arbetsplatser	

Fråga	Ja	Nej	Ej rel.	Riskbedömning			Kommentar och åtgärd	Ansvarig för utförande	Klart när?	Kontroll utförd. Datum.
				låg	med	hög				
1. Finns en förteckning över alla kemiska riskkällor?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
2. Är alla kemiska riskkällor skriftligt bedömda?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
3. Finns det säkerhetsdatablad för alla farliga kemiska produkter?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
4. Har de anställda informerats om hälso- och olycksfallsriskerna vid hanteringen av de kemiska produkterna?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				

5. Förvaras kemiska produkter på ett godkänt sätt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
6. Finns beredskap för att ta hand om oavsiktligt spill och utsläpp?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
7. Har alla som arbetar med anestesigaser tillräckliga kunskaper om riskerna och hur de kan förebyggas?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
8. Finns skriftliga hanterings- och skyddsinstruktioner för arbete med anestesigaser och är de tillgängliga på arbetsplatsen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
9. Utförs arbete med anestesigaser på ett sådant sätt och med sådan utrustning att läckaget till omgivningen är så litet som möjligt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
10. Har utrustningen för arbete med anestesigaser kontrollerats innan den tas i bruk?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
11. Finns rutiner för teknisk översyn av utrustningen för arbete med anestesigaser minst var tolfte månad? Dokumenteras denna inklusive mätmetod?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				

12. Finns rutin för att kontrollera tätheten hos andningssystemet före varje användning? Dokumenteras resultat av kontrollen samt vidtagna åtgärder?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
13. Säkerställs att de som utför teknisk översyn och kontroll av utrustningen inför användning har tillräckliga kunskaper?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
14. Finns överskottsutsug med tillräcklig kapacitet?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
15. Kan överskottsutsugets gasflöde kontrolleras kontinuerligt?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
16. Finns kontrollsystem för överskottsutsug som visar på fel i funktion vid drift?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
17. Kommer man arbeta på någon del av en centralgasanläggning för lustgas? Innan arbete skall trycket avlastas utan att exponering för gasen höjs.	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
18. Läckagekontrolleras gasuttag för lustgas minst var tolfte månad? Dokumenteras detta?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				

19. Förekommer arbete med vätskeformigt anestesimedel? Utförs arbete, inklusive omhändertagande av rester, så att spridning av luftföroreningar och annan exponering minimeras?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
20. Förvaras brutna förpackningar med vätskeformigt anestesimedel i ventilerat utrymme?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
21. Släpps anestesigas ut från mask eller annat arbete i sådan mängd att exponering kan leda till hälsorisk?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
22. Behövs punktutsug för att exponeringen ska vara godtagbar?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
23. Har punktutsugets kapacitet kontrollerats vid installation och förändringar? Har detta dokumenterats?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				
24. Finns kontrollsystem för punktutsug som visar på fel i funktion vid drift?	☐	☐	☐	☐	☐	☐				